ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

„БРАНИК ИЗЛАЗИ“
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 11. У Новом Саду, у суботу 28. јануара (9.) фебруара 1895. Год. XI.

КРЕТАЊЕ У СРБИЈИ.

Ми ретко говоримо о приликама у Србији, јер и онако немамо ништа повољног, да оданде јавимо. Тек кад наступи каква нова околност, ми онда гледамо, да нашем свету објаснимо промену. Да смо осетљиви према братским увредама, можда би требали још ређе да пишемо. Често сусретамо у њиховим листовима опомену, „како ми не требамо, да се мешамо у њихове ствари, јер смо им много невоља нанели.“ Међутим ми не држимо да је то мешање, кад према једном јавном политичком догађају обележимо своје становиште. Оно, што је дозвољено бечким и пештанским листовима, ваљда је дозвољено и нама; а кад можемо писати о другим државама, ваљда можемо и о Србији.

Али овом приликом хоћемо да једном за свагда одговоримо неким братским листовима, да знају и они, који нису обавештени. *У политичком држању овостраних Срба према Србији било је погрешака; али најстрашнији нападаји увек су долазили од србијанских бегунаца, који су налазили прибежишта у нашим листовима; па често су нас ти исти људи, кад су после у Београду дошли до утицаја, заједно с другима нападали, како ми вређамо Србију и њенога владара.* Тако се сваке године бар једанпут као пребацивање понови како је негдашња „Застава“, кад је кнез Михајло без крви добио градове, тог књаза назвала „турским пандуром“. Јест, то је било 1867. године, и то осуђујемо, јер добитак српских градова био је успех српске политике, а није се могло постићи „пандурством“. Но ко је тако назвао племенитог српског кнеза? То је био један србијански емигрант. Те речи у „Застави“ дакле није написао др. Милетић или др. Полит, него — „Србијанац“. Али и доцније су увек српски емигранти одавде водили најжешћу борбу против српске владе, па се овде још мешали и у наше послове, и ми им то нисмо замерали, и ако нам није било увек право. Сад и Пера Тодоровић хоће да лане против „пречана“, а заборавља, да је он био онај, који је тровао наше гимназијске ђаке с незрелим теоријама. И тако је било увек, па и у последње време могли би навести примере, из нашег искуства ка[illegible] неки политичари из Београда најрад[illegible] одавде хтели нападати на прилике у Србији, па се и то после бележи у наш рабош. Само што смо ми опрезни постали, па радимо оно, што *ми* нађемо да је добро. . .

Ово смо хтели да кажемо, јер смо у „Малим Новинама“ пре кратког времена нашли један нападај у том правцу, па је нужно било, да се објасни ствар.

Но и ти нападаји не ће нас задржати, да проговоримо о приликама у Србији, кад је потребно. Ми ћемо то радити и без дозволе, јер неки београдски политичари нису Србија; а Србија је мила и драга свима Србима, те који хоће да су обавештени о тамошњим приликама.

Пре неколико дана изишао је на јавност неки акт, којим се постигао неки споразум између либерала и радикала и једног дела напредњака

Да је у опште дошло до неког споразума, то мора обрадовати сваког Србина. Ми не мислимо, да је несрећа за једну државу, аке има више партија. У уставној земљи и мора их бити, јер без опозиције нема парламентарне контроле, уставни живот је управо немогућ. Несрећа је по Србију, што се партије *душмански међусобно сатиру*, што се политичка борба води до *истребленя*, па се избегавају све додирне тачке.

Ако је земља у опасности, онда и партајски живот треба да се стиша. Партаје могу постојати, но треба да имају заједничку цел пред очима. Кад опасност пређе, онда партије могу опет живити засебним животом. Али у часу опасности треба оне да траже оно што их спаја, а не оно, што их раздваја.

Ако је истина, да је споразум учињен, *у што ми још сумњамо*, онда је свакојако ово врло лепа појава. Сам споразум нећемо да критикујемо.

Само хоћемо једну примедбу да учинимо. Ако тај споразум треба да донесе каквог плода, морале би се пре сваке акције удесити главне тачке, *како да се устав ревидира* кад се у том споразуму прво тражи успостава, а за тим ревизија устава. Тиме ће се и круни изићи на сусрет, а то је нужно с тога, јер сви као да су тог мишљења да устав од 1888. године није био добар. Без тога ће круна тешко прихватити захтеве опозиције, те краљ Милан и Никола Христић могу наћи *изговора* да подржавају данашње стање. Законитост треба одржати, али да се поврати редовно стање, треба се побринути, шта да се ради, кад се устав поврати. Зло је данашње стање, али не треба падати ни у старе погрешке...

Ово смо хтели да напоменемо. У осталом сам тај факт, да се опозиција брине, како би се земља извукла из садашњих неприлика, добар је знак. Ваљда ће се онда моћи наћи начин, да се потребе Србије *свестрано* задовоље.

Грујићеве (Јотине) парнице
против српских народних фондова.

Негдањи уредник „Србскога Народа“ играо је за скоро тридесет година неку улогу, која је позната српском свету. Имао је веза са извесним круговима у Будимпешти, те му се за то многи клањали, а многи га се и бојали. У свези са том његовом улогом био је поборником оне мајушне т.з. клерикалне странке, која је налазила наслона у Пешти. Особито у доба борбе српскога народа против именованога патријарха, уредник „Србскога Народа“ са својим листом имао је највећег удела у обрани против тадање струје народне. Одношај према именованом патријарху постао је у току времена врло интиман и око уредника „Србскога Народа“ купиле су се и друге особе, које су окружавале именованог патријарха и од којих је патријарх савете примао. Поред својих неких врлина покојни патријарх *Анђелић* међу својим манама имао је и ту велику ману, да није много бирао своју околину. И тако се само разјашњава, што су уредник „Србског Народа“ и један професор на карловачкој гимназији дошли до претежног утицаја на именованог патријарха. Но уредник „Србског Народа“ у последње време пре смрти патријарха Анђелића дошао је у опреку с њиме и његов лист писао је безобзирно против Анђелића.

Познато је, да је уредник „Србског Народа“ таки иза смрти патријарха Анђелића покренуо неке парнице против наследника патријархових, који су били брат патријархов, парох *Стеван Анђелић* као тестаментарни, а српски народни фондови односно неприкосновени нар. фонд у смислу декларатории као законити наследник.

Али иза подигнутих парница сљедовала је кривична пријава од стране Стевана Анђелића против Јована Грујића, услед чега је поступак у грађанским парницама био суспендован. Наскоро буде и негдањи уредник „Србскога Народа“ у истражни затвор стављен.

Кад је Јован Грујић покренуо парнице против наследника пок. патријарха Анђелића на основу неких облигација, таки се поговарало, да су за те облигације употребљени они бланкети, што их је пок. патријарх Анђелић за време свога одсуства потписане оставио, да се издају брачне диспензације и те бланкете да је протосинђел Лемајић, који је те бланкете имао да испуњава — као бланкете издао Јовану Грујићу.

Услед казнене пријаве пароха Стевана Анђелића, која је била учињена код кр. судбеног стола митровачког, буду затворени исти протосинђел Лемајић и још неке друге особе.

Истрага се дуго водила. Даровити тадањи државни одветник *Симуновић* уложио је велики труд, да у ту ствар светлости унесе. Митровачки казнени суд захтевао је, да се Јован Грујић преда њему и да се обе истраге споје, пошто је кажњиво дело, које се истражује, учињено на земљишту суда митровачког. Но угарски суд у супрот доондашњој пракси **одрекне** издавање Јована Грујића.

У обзиру Лемајића и другова дошла је ствар до коначне расправе пред кр. судбеним столом загребачким, но хрватски кр. сто седморице коначно ослободи оптуженике.

Што се тиче истраге против Јована Грујића, то исти буде услед решења кр. табле под кривичну оптужбу стављен, али кр. курија ослободи га од оптужбе. Услед тога буду грађанске парнице опет у течај стављене и пошто се међу тим саборски одбор са Стеваном Анђелићем у обзиру наследства поравнао, то су парнице текле само против српских народних фондова.

Што је кр. курија ослободила Јована Грујића од кривичне оптужбе, био је врло рђав прогностикон у грађанским парницама за наследнике патријарха Анђелића, а велика добит за тужитеља. Но на сваки начин остало је и за грађанске парнице врло сумњиво: што су облигације (наградна писма) писана руком Грујићевом; што постоји само потпис „*Герман*“; што је необично, да се дароватељ у неким тим облигацијама подвргава сумарном поступку пред ма којим судом; што су сведоци такове особе, које и ако по закону не могу се квалифицирати као сумњиве, ипак по посебним околностима и по интимном од-

ЛИСТАК

ПОСЛЕДЊА ЗАБАВА.
(Приповетка).

Тамо је седела кокрај матере, бледа, а у очима јој сузе. Десио се с њоме један од најгровнијих случајева, какви се само догађају у животу младих девојака. Наиме на првој забави седела је, играла неје. Лудост! рећи ће можда когод. Па ипак неје лудост. Извиждани глумац, или војник, који је битку изгубио, не осећа више бола и терета, него у овакој прилици млада, шеснаестогодишња девојана. Колико и колико је ноћи она будна пребдила о забави само мислећи; како ли је себе замишљала у игри, како ће летети са играчима по лепој, глаткој дворани . . . А сад? . .

Засвираше четворку, играчи се већ почеше у колону стављати, а Олга још не имађаше играча. А како се радовала овој забави, својој првој забави! Па кад се опет сети, са каквом тешком муком је извојевала, да је пусте! Мама се јако противила, не хтеде је пустити. А тек лекар, онај немилостиви лекар. Но он је знао, зашто јој неје хтео допустити, и ако то не каза. А тек још да је знао оно, што је Олга најбрижљивије крила. Да је знао. како је прошлог дана неколико капи крви оруменело батистену, белу марамицу њену!

Већ се у колону пареви ставили. Олгу нешто у срце токну. Осећала је бол, неизмеран бол. Љутила се на све, мрзила је у тај тренутак све, који тамо беху, а особито — Тарјанове госпођице.

Пуначке, малене Тарјанове госпођице шетале су баш испред ње, као да су јој пркосити хтеле. Неје их било ни бриге. Та њима лако беше! Брат им официр, па су имале играча. Некада беху добре пријатељице са Олгом. Да, некада, када још у скамијама седеше и једна другој у споменицу писаху стихове о вечитој, неизмерној љубави, о пријатељству, које се никад раскинути неће, а које ипак тако кратког века беше.

Омрзнуше једна на другу одмах чим из школе иступише. Неје било између њих свађе ни препирке, просто, без икаква повода и узрока. Малене, бокасте Тарјанове госпођице омрзнуше на лепу, високу, примамљиву Олгу. А после, она беше кћи тек само једног трговца, који је шта више посрнуо, а оне из прве, отмене породице.

Четворка је већ отпочела!

У тај мах уђе у дворану Ђорђе Илондаји. Закаснио се истина, но неје ни чудо. Овога тренутка стигао је са части грофа Девинског. Одмах је приступио лепој Олги и умолио је за четворку.

— Рођаке ће ми пући од љутине, кад ме виде да са Олгом играм — мислио је он у себи погледавши на Тарјанове госпођице.

Олга је сместа примила понуду. А како и не! Већ је мислила, да ни играти неће. Од радости му се око врата бацити хтела, тако је усхићена била!

— Чудим се — рекла је у игри Илондајију — чудим се, да ме се још сећате.

Он се смејао.

— А како да вас се не сећам? Та често сам вас виђао, када сам у манастир ишао, да посетим рођаке своје. Тако лепа девојка не заборавља се лако! Видите и тога се сећам, шта сте у четвртом разреду на испиту декламовали... Зар не песму о „смрзнутом детету“? Заиста сте онда дивно изгледали! У лакој белој хаљиници, са спуштеном плавом косом изгледасте као луче какво...

Затим је промерио од главе до пете и додао:

— Па и сад сте онако исто лепи, ако не и лепши!

Истина Илондаји понеки пута доста безобзиран беше, али у ствари је добар дечко био. Већ је превалио тридесету, а још се оженио неје, и ако је о том одавна мислио. Био је богат, једна од најбољих партија у вароши.

— Ви заиста дивно играте — рекао јој — тако несам давно кога видео играти. Као Калиопа (сиромах хтео је рећи Терпсихора...)

Олга беше сва румена. Образи јој се зажарили од играња. Дисање јој тешко било. Очи успламтеле.

Четворка се завршила валцером, који се морао поновити на жељу играча и играчица.

— Олга, за име Бога? Докле ћеш... опомињала је мати.

— Само још једанпут! одговорио је место Олге Илондаји смејући се.

И Олга је и даље играла. Играчи видећи Илондаја пођоше његовим примером. И она је летела из руке у руку.

— Дивно дете! говорили су међу собом.

Она је уживала, осећала је, да је победа њена. Видела је, приметила, како су очи свију на њу управљене биле. Мило јој било, уживала је, што је *краљица забаве* била. . .

У игри је осетила, да јој неје добро, шта више пало јој на памет, да би добро било и кући ићи. . . Али један поглед само на Тарјанове госпођице отрже је од тих мисли, и она је и даље играла.

— Нека виде, како се проводим — нека се живе отрују.

Почео се чардаш. Илондаји дошао из ручаонице и упутио се право Олги. Видело се на њему, да је и сувише пио.

Дуго, дуго је чардаш трајао. Већ су скоро сви парови престали играти, само још њих двоје су остали.

— Олга — муцао је Илондаји — видите, ја сам сад мало накресан, но за то опет знам, шта говорим . . . Ви сте тако мило, љупко створење!

— Господине Ђорђе, ви сте заиста напити!

— Истина је, али када би таку женицу имао, као ви што сте — верујте, никада пио не бих. . . тако ми части: не бих пио!

— Али господине Илондаји!

— Видите, моја мати хоће да се оженим. Макар кога, само нек је лепа и здрава... Ех, добра је моја мати. . .

ношају према тужитељу, потпадају приговору. Сумњива је ствар, што пок. патријарх Анђелић није никоме ништа дуговао, а најсумњивија је ствар у тим наградним писмима, што се каже, да обећана награда постоји и онда, ако би лист „Српски Народ“ у писању други правац узео, а датирана су та наградна писма из оног времена, кад је уредник „Српског Народа“ стајао у најинтимнијем одношају са патријархом Анђелићем, те кад овај није могао помишљати, да ће „Српски Народ“ против њега писати. Сумњиво је и то, што Јован Грујић ни једну облигацију за живота Анђелићева није утужио, ма да је обећање гласило и за оно време (свештенички јубелеј), кад је Анђелић још живео. Сумњиво је и то, што је Јован Грујић иза смрти Анђелићеве поједине парнице тек онда у течај стављао, кад је коју парницу већ добио.

Јован Грујић је услед до сада добивених парница извукао од народних фондова са каматом преко 50.000 фор.

Ми ћемо се уздржати од сваке критике правосуђа у тим парницама, него ћемо само навести *објективно* држани извештај фискала српских народних фондова Саборском Одбору о тим парницама. Фискал фондовски по §. 6. упутства за деловање фискалово има сваке по године да поднесе генерални извештај о повереним му правним пословима. Тај извештај за другу половину године 1894., који се односи на Грујићеве парнице гласи:

„Од већих парница све једнако још трају парнице *дра Јована Грујића* против срп. нар. фондова као наследника пок. патријарха Германа Анђелића. Од доба мога посљедњег полугодишњег извештаја умножиле су се те парнице још са две нове.

Ја сам у мојим полугодишњим извештајима свагда опширно извештавао о тим парницама. Према томе познато је високославном Саборском Одбору, да је др. Грујић подигао био три парнице. Најстарија му је парница била, коју је био подигао код кр. котарског суда ст. бечејског ради 12.000 фор. с. п. п. У овој парници био је због ненадлежности правомоћно одбијен. За тим је подигао код кр. котарског суда новосадског парницу ради 25.000 фор. с. п. п., где је по облигацији компетенција била условљена. Ова се парница оснивала на облигацији пок. патријарха Германа Анђелића, у којој му исти даје награду за његов новинарски рад како у обзиру дароватеља тако и у обзиру цркве, клира и отаџбине. У тој облигацији стоји, да су у истој садржани оних 12.000 фор, коју му је награду пре био обећао. Кр. котарски суд новосадски досуди дру Грујићу само 13.000 фор., пошто је 12.000 фор. био већ утужио код ст.-бечејског суда. Ову је пресуду и кр. табла и кр. курија потврдила и др. Грујић је то потраживање са каматом подигао код кр. порезног уреда у Руми, као што сам то у своје доба известио.

Друга је парница, што ју је исти др. Грујић подигао — *обновљена* парница ради 25.000 фор. Наиме др. Грујић у тој обновљеној парници наводио је, да се оних 12.000 фор., што је код кр. котарског суда ст.-бечејског утужио, оснивају на са свим другој облигацији, а не на оној, која се у облигацији од 25.000 фор. спомиње. Ту облигацију од 12.000 фор., која се у облигацији од 25.000 фор. спомиње, узео је патријарх Анђелић натраг, кад му је издао облигацију од 25.000 ф., а облигација од 12.000 фор., што ју има у рукама, та се тиче обећаног купа куће и штампарије. У тој обновљеној парници, као што сам у своје доба опширно известио, фигурирала је она изјава патријарха Германа Анђелића, по којој да је дру Грујићу издао првобитно три облигације, од којих да је једну натраг узео, кад је издао ону од 25.000 фор. и да је по томе дру Грујићу дужан 37.000 фор. У тој парници, као што сам у своје доба опширно известио, фигурирала су она писма Грујићева са презентама пок. Анђелића. Ту обновљену парницу добио је др. Грујић у све три инстанције и подигао је новац на благајни срп. нар. фондова, као што сам то у своје доба известио.

Трећа парница је она, што ју је др. Грујић подигао код кр. судбеног стола новосадскога ради 12.000 фор. с. п. п. — оних 12.000 фор., ради којих је био због ненадлежности одбијен код кр. кот. суда ст. бечејског. Ја сам у овој парници учинио приговор ненадлежности. Но како кр. судбени сто новосадски, тако и кр. табла у Сегедину установили су компетенцију, као што сам то у своје доба известио. Ово потраживање дра Грујића оснива се на облигацији пок. патријарха Анђелића, у којој се исти обвезује, да ће дру Грујићу дати 12.000 фор. за куп куће и штампарије *у Новом Саду*. Ради тога је и била установљена компетенција, што је тобоже место испуњења било Нови Сад. Но и у меритуму добио је ову парницу др. Грујић и код првог и код другог суда и сад се ова парница налази код кр. курије.

Но у овршном поступку у овој парници догодило се нешто нечувено. Чим је у овој парници кр. табла у Сегедину потврдила првостепену пресуду, ја сам у смислу §-а 42. овршног угарског поступка дао молбу кр. судбеном столу у Новом Саду, да се оврха до решења кр. курије суспендира, пошто нар. фонд полаже кауцију до висине потраживања тужитељевога, а набавио сам сведоџбе од вароши Новога Сада, да др. Грујић у Новом Саду нема непокретнина, те да по томе постоји опасност, да ако би народни фонд добио парницу против дра Грујића код кр. курије, да не би могао регреса имати. Кауција од стране нар. фонда да стоји код кр. порезног уреда у Новом Саду у висини од 16.500 фор. из обновљене парнице ради 25.000 фор., јер пошто је др. Грујић дотичну своту подигао код благајне срп. нар. фондова, то је ова кауција била слободна. Ја сам већ дао био молбеницу, да ту кауцију подигнем за народни фонд, али је др. Грујић међу тим у тој новој парници код судбеног стола задобио био оврху на осигурање за ту своту, те се за то моја молба није могла испунити. Али тим више могла се та свота примити у кауцију. Но кр. судбени сто новосадски одбије моју молбу ради суспензије оврхе, поглавито за то, што тобоже опасност није исказана, пошто др. Грујић и ако нема непокретности у Новом Саду, то има другог иметка, а наиме да је недавно у другим парницама са нар. фондовима знатну своту подигао и што је кауција нар. фондова код кр. порезног уреда у Новом Саду положена у другој парници, а не у овој. Ја сам против те одлуке рекурирао наводећи осим других разлога и то, да ако је нужно, да ће нар. фондови и другу кауцију положити. Међу тим је тужитељ на основу двеју пресуда поискао оврху на намирење и кр. судбени сто новосадски одреди ту оврху реквирирајући за изведење кр. котарски суд новосадски. Ја сам против те одлуке такође рекурирао. Но реквизиција кр. судбеног стола на кр. котарски суд отишла је пре, него што је мој рекурс примљен. Одлука реквирираног кр. кот. суда новосадског, с којим се одређује, да кр. порезни уред има издати дру Грујићу досуђену своту, но само по правомоћности те одлуке — буде ми достављена. Да се не бих задоцнио и да не би та одлука постала правомоћном пре него што би кр. судбени сто обавестио кр. кот. суд, да сам дао уток, ја дадем молбу на кр. кот. суд, у којој молим, да се кр. кот. суд увери, да сам дао уток код кр. судбеног стола против одређене оврхе, али ако кр. кот. суд држи, да нема о таковој молби решавати, нека ту молбу сматра као уток, те онда у том утоку наведем све оно, што сам навео у утоку на кр. судбени сто. Кр. кот. суд прими тај уток и суспендира издавање новца, а међу тим примим и одлуку од стране кр. судбеног стола, да се мој уток подастире кр. табли у Сегедин. И тако оду на кр. таблу у тој ствари три утока. Један уток против одбијања кауције, други уток против одлуке кр. судбеног стола због одређења оврхе, а трећи уток против одлуке кр. кот. суда. У утоцима због одређене оврхе навео сам међу осталим разлозима поглавито то, да се оврха на намирење не може одредити, док се не реши питање допустљивости кауције. Кр. табла реши сва три утока, но са свим различно. Уток, поднесен код кр. кот. суда, одбије кр. табла тим, да реквирирајући суд нема испитивати правоваљаност одређене оврхе, него оврху извести. Тако исто одбије кр. табла уток, предан код кр. судбеног стола против одређене оврхе на намиру, јер да нар. фонд није положио кауцију и по томе да се оврха не може обуставити. Но решење кр. табле у обзиру кауције гласило је у корист нар. фонда: наиме то решење *суспендира оврху* с тим, да се позива народни фонд, да нову кауцију положи. Разлог томе решењу био је тај, да и ако је др. Грујић више хиљада новаца подигао, да новац није такова ствар, која се не да од оврхе одстранити и за то да је опасност исказана. Оба једно другом противна решења кр. табле стигла су код кр. судбеног стола новосадског у *један мах* и био је један те исти референт. Но кр. судбени сто новосадски саопшти оно прво решење кр. табле кр. кот. суду, којим се уток против суспензије оврхе одбија и кр. кот. суд новосадски у свези са тим решењем и решењем, које је њему од кр. табле стигло — одреди да се новац изда дру Грујићу. Ја сам готово у исти мах добио оно решење кр. табле, којим се оврха суспендира са оним решењем кр. кот. суда, којим се издавање новца одређује.

Нисам могао ствар себи да разјасним. Одем у суд код кр. котарског подсудца (у кога је била та парница) показујући му решење кр. табле о суспензији оврхе, али он мени покаже друго решење кр. табле, којим се оврхи даје места. Кот. подсудац ми још одговори, да њему решење о суспензији оврхе од стране реквирирајућег кр. судбеног стола није саопштено и он се мора држати онога, што је реквирирајући суд саопштио. Похитам у кр. порезни уред, да видим је ли још тамо депонирани новац, али се уверим, да је заступник дра Јов. Грујића новац већ подигао. Одем референту код кр. судбеног стола те га запитам, како је могао издати кр. кот. суду оно решење, којим се уток о обустави оврхе одбија, а оно, којим се утоку у обзиру суспензије оврхе места даје — није саопштио, те предочим референту, пошто је др. Грујић новац подигао, да у колико би народни фонд са парницом успео код кр. курије, а од дра Грујића не би се могао наплатити — да би морао искати одштету од оних судаца, који су такову одлуку донели. Али исти референт ми са свим хладнокрвно одговори: **да они такову одговорност примају**. Ја сам против тога решења кр. судбеног стола, којим се оврха одредила, ма да постоји супротно решење кр. табле — рекурирао, али кр. табла одбије тај уток тим, да утоку места нема, пошто је кр. табла једном решење кр. судбеног стола у обзиру одредбе оврхе потврдила.

Још док је овај овршни поступак био у течају, подигао је др. Грујић против народних фондова *четврту* парницу код кр. кот. суда новосадског ради 24.000 ф. с. п. п. И код ове парнице било је нечега изванредногa. Пре него што је рочиште за расправу било одређено, заискао је др. Грујић и задобио преслушање сведока за т. з. вечиту успомену, а уједно је задобио пре рочишта и оврху на осигурање доказујући да има опасности, пошто је против народних фондова у горе наведеној трећој парници вођена оврха.

Та четврта парница ради 24.000 фор. оснива се на једној облигацији пок. патријарха Германа Анђелића од 30. јануара 1887. као допуна наградног писма од г. 1879., којим му је даровао 25.000 фор, и 12.000 фор., свега 37.000 фор. Каже се у истој облигацији: да би листу „Српском Народу“, који представља интересе јерархије и мађарске државне идеје био опстанак осигуран и пошто је кауцију за тај лист дала мати Грујићева и његов брат Ника, то се патријарх осим оних 37.000 фор. обвезује дру Грујићу још 29.000 фор. у Новом Саду у готовом новцу платити, и то 11.000 фор. у име кауције, да би „Српски Народ“ било у Новом Саду, било у Будимпешти сваки дан могао излазити. У име награде многогодишњим сурадницима и дописницима 5000 фор., за машину брзотиска 2000 фор., Николи Грујићу, што је до сада дао кауцију, 3000 фор., а за старе дугове дра Грујића 8000 фор. Права на свих тих 29.000 фор. да има др. Грујић и онда, ако би његов лист други правац узео. На истој облигацији признаје патријарх Герман Анђелић, да је дру Грујићу на рачун тога потраживања исплатио 5000 ф. и ово др. Грујић са захвалношћу квитира.

Ма да је у овој облигацији била условљена компетенција, ја сам ипак као и код пређашњих парница учинио приговор ненадлежности, јер пошто је патријарх Герман Анђелић у Карловцима умрьо, расправа његове оставине пак још није довршена, то по аустријском тамо важећем ванпарбеном поступку — све парнице морају се водити код оставинског суда. Но овај мој приговор суд је одбацио, као што је одбацио и онај приговор, да се народни фонд не може осудити као лични дужник, већ само као наследник пок. патријарха Германа Анђелића. Овај последњи приговор одбацио је суд из разлога, што је народни фонд поравнањем са Стеваном Анђелићем примио обвезу према евентуалним веровницима до висине оставине. Сведоци у тој парници били су новосадски штампар А. Фукс и умировљени сенатор новосадски Франц Тушл, који су све околности те облигације посведочили, наиме да им је патријарх Анђелић ту облигацију прво српски прочитао, а за тим немачки протумачио и да су били присутни, кад је патријарх Анђелић дру Грујићу 5000 фор. исплатио. Струковњаци пак дали су мњење, да је потпис патријарха Германа Анђелића истинит. И у овој парници фигурирао је опет дневник пок. патријарха Германа Анђелића, о ком сам у своје доба известио, као што су фугирала и презента на писмима Грујићевима, што их је писао Анђелићу. У овој парници првостепени суд досуди дру Грујићу потраживање и то са каматом од дана смрти пок. патријарха Германа Анђелића. Услед моје опширне апелације кр. табла у Сегедину истина потврди првостепену пресуду у обзиру главнице, али у обзиру камате преиначи пресуду, што такову досуди само од дана подигнуте тужбе. Ја сам и против те пресуде поднео опширну даљу апелацију на кр. курију.

При тој парници поновила се читава процедура у обзиру кауције. Ја у име народних фондова положим код кр. порезног уреда у Новом Саду читаво потраживање и дам молбеницу у смислу § а 42. угарског овршног поступка, да се оврха до решења кр. курије суспендира, а приложим опет сведоџбу од магистрата новосадског, да др. Грујић нема непокретнина у Новом Саду. Првостепени суд ме одбије а ја против истога решења рекурирам на кр. таблу. Међу тим поднесе др. Грујић овршну молбу на намирење и такова му буде дозвољена. Но ја и против

Олга је држала марамицу на устима: — опет она румена пега на батистеној марами. Опет крв. Побледела је и задрхтала. Но не од страха, него да је не би Тарјанове госпођице приметиле.. Спустила је главу на груди његове, као болно тиче и пустила да је грли, окреће . . .

Свирка је престала. Илондаји је чисто пустити неје хтео из руку својих.

За вечером су једно крај другог седели.

— Признајем, да сам напит — говорио је он — но зато ипак озбиљно говорим.

— Шта вам на ум пада? Један племић и трговачка кћи!

— Ех, шта ће мени фамилија — довољна је и моја... Озбиљно говорим — видићете сутра.

Олга се смејала. Видела је, да је напит, и ако је знала, да озбиљно говори. Око срца јој некако мило било, и сама не зна зашто. Завалила се у наслоњачу и слушала Илондајија, који јој се умиљавао и ласкао. По који пут би оквасила уста шампањцем, и куцнула се с њиме.

Одмор је прешао и игра опет отпочела.

— Олга, биће много! опомињала је мати.

— Само још једном, мама, а после не марим... Ето, види и Тарјанове играју!

Збацила је са себе бели, фини, оперважен огртач са лепих плећа и полетела са Илондајијем међу играче.

У зору се тек у постељу спустила. Легла је са осећајем победе, али и слутње — срећна, али и болна!

*

Било је у пролеће, када сам се дома вратио.

Кишновит, ружан дан беше. Па ипак сам ишетао до гробља. Хтео сам да обиђем неколико добрих пријатеља својих.

Покрај капеле видео се нов, скорашњи гроб. Када сам стао испред лепог, мраморног споменика, кроз облаке засијао топао зрачак сунчев... Горе на споменику изрезана беше жалосна врба, а под њом анђео са спуштеном, обореном главом... Доле беше златним словима урезано име самртника, који ту почива: *Илондаји Олга — преставила се у трећој години срећног брачног живота...* (Њеног породичног имена не беше — а и нашто, рђаве би стојало поред племићског имена Илондаји...)

Несу је давно сахранили, то се види и по гробу, који је скорашњи, и по свежим венцима, који о споменику висе. Пришао сам најлепшем, да га видим. На њему беху ове речи: *Негаборављеној пријатељици — Тарјанова породица.*

На свежим ружама, што у венцу беху, летио мали, бео лептирак. Учини ми се као да игра. Сигурно је опијен мирисом ружиним.

Гледао сам га и дошло ми, као да је овај лептирак душа сироте, добре Олге, која и после смрти игра — да виде Тарјанове госпођице, да се она и на другом свету добро проводи!

По мађарском **Жарко.**

те одлуке рекурирам те оба утока оду кр. табли у Сегедин. Приметити ми је, да са примањем тога утока против одређене оврхе кр. кот. суд новосадски није опозвао дозволу оврхе. Ја услед тога дадем молбеницу, да се то учини, што у том смислу буде и решено. Као што сам обавештен (решење још ми није достављено) кр. табла је дала места моме утоку у обзиру суспензије оврхе до решења краљ. курије.

Што се тиче *неше* парнице дра Грујића, то је он такову подигао код кр. судбеног стола новосадског против народних фондова и против наследника међу тим умрлог Стевана Анђелића на платеж од 80.000 фор. с. п. п. У тој парници је рочиште одређено за левирање на дан 15. јануара 1895. У овој парници не тужи др. Грујић нар. фонд као наследника пок. патријарха Германа Анђелића. већ као личнога дужника и то за то, што се народни фонд придружио казненом поступку, који је био поведен услед казнене пријаве пок. Стевана Анђелића против дра Грујића. Тиме, што је он др. Грујић, био затворен, претрпео је велику штету. Лист морао му је престати и он је том казненом парницом био са свим руниран. Пошто он може доказати, да је као уредник тога листа имао годишњи приход од 8000 фор. и пошто он за време од год. 1889., кад је затворен, бар за 10 година може живети, то за тих десет година са 8000 фор. годишње иште накнаду за претрпљену штету у износу од 80.000 фор., и пошто је штета учињена у Новом Саду, то да је надлежан за ту парницу краљ. судбени сто новосадски.*)

Да није др. Грујић са својим досадањим смелим парницама успеха показао, то би се тој најновијој парници сваки и јуриста и нејуриста морао само насмејати. Но ипак је претпоставити, да пошто у овој најновијој парници нема ни оних наводних докумената, што су у пређашњим парницама фигурирали — да ту парницу др Грујић неће добити.

Морам још известити, да моја молба у име нар. фонда за обнову кривичког поступка против дра Грујића услед кореспонденције међу дром Грујићем и пок. Радославом Арадским, једним од главних сведока у првим парницама — о којој сам кривичној пријави у мом последњем полугодишњем извештају дао обавештаја услед решења високославног Саборског Одбора под бр. С О 960/1894 — да та молба до сада никаквог успеха имала није.

Но осим ове директне пријаве ради обнове казненог поступка, ја сам у свакој парници искао, да се грађански списи уступе казненом суду, пре него што би се у грађанској парници пресуда донела, као што сам при расправама и у мојим опширним апелацијама све околности навео, што доводе у сумњу наводне облигације пок. патријарха Анђелића. Навео сам и то, да праве causa debendi у тим облигацијама нема и да условљавање награде за моралне чине, као што су: обрана цркве, јерархије, патриотизам — да се таково условљавање приближује turpis causa и да је то quasi turpis causa. На послетку наводио сам, да суд и при свим формалностима једне исправе, ако такова исправа садржава абсурдитете, не може абсурдидете досуђивати. Али све то није помогло.

Парнице дра Јована Грујића против срп. нар. фондова дакле тако стоје: да трећа парница ради 12.000 фор. с. п. п. истина још није решена код кр. курије, али је у тој парници др. Грујић новац већ подигао. Четврта парница ради 24.000 фор. налази се такођер код кр. курије и у овој парници др. Грујић новац још није подигао, јер је кр. табла суспендовала сврху. Парница пак ради 80.000 фор. стављена је тек у течај".

Ово је последњи најновији извештај фискала срп нар. фондова о Грујићевим (Јотиним) парницама. Ми, као што смо казали, нећемо се упуштати у критику правосуђа у тим парницама. Те парнице виде нам се, да су знак времена, у којем живимо у Угарској. Повесница пак имаће о околностима тих парница да донесе своју пресуду.

*) Као што смо међу тим обавештени, кр. судбени сто новосадски у овој парници одбио је већ приговор ненадлежности, што су учинили оба тужена и установио је своју компетенцију. — Ур. „Бр."

Варошка скупштина новосадска.

Јуче је одржана редовна скупштина варошке општине под председништвом великог жупана. У последње време је мађарско-немачкочивутска већина општине варошке почела сваком приликом све више терати неку високу политику и све више бивати безобзирна према оном делу становништва ове вароши, који највеће терете сноси, али ваљда то ни у једној досадањој скупштини није избило толико на површину, као у овој јучерањој.

Пре свега узет је у претрес један предлог, који није ни означен био у позивницама за скупштину, а то је, да се на торњу нове католичке цркве постави сат, који би ноћу осветљен био, и да један знатан део трошка за то варош сноси. Бадава се говорило, да ако је такав сат нуждан, и ако ће варош за то морати шта трошити, онда би приличније било, да се такав сат на торњу нове варошке куће постави; огромна већина скупштинара и уз њу цео магистрат примили су поднесени предлог, и тако ће католичка црква о варошком трошку украшена бити.

Други један предмет, где је већина скупштинска опет показала своју безобзирност, било је регулисање т. з. Змијинске улице. У тој једној са свим побочној улици живе некоји професори мађарски, те ма да је регулисање других главних улица, у којима је најживљи саобраћај, преко нужно, ипак је већина решила, да се ова улица регулише, и да се за неколико хиљада форинти откупи једна кућа, која том регулисању на путу стоји. Нека се по другим главним улицама кола у блату заваљују, тамо није нужно регулисати ни оправљати, само за то, што тамо Срби живе, а овде у једној побочној улици због неколико професора мађарских мора на регулисање неколико хиљада да се потроши.

Но најбезобзирнија је била већина „варошких отаца" при решавању предлога о пољској полицији. По новом закону треба да се поставе т. з. пољски чувари, но магистрат је поднео предлог, да се поднесе представка министарству и исто се умоли за дозволу, да место пољских чувара, који би варош ову на 14.000 ф. стали, могу дужности пољске полиције и на даље вршити десет констаблера на коњи, као што је и до сада било. Ово је цела скупштина једногласно примила. Али је магистрат уједно предложио и то, да се укине место полицајног комесара на салашима, па да се тамо постави само један каплар над констаблерима, полицајна власт пак да се врши тамо непосредно из варошке капетаније. Бадава је представник *др. И. Вучетић* доказивао нецелисходност те измене, као и то, да се тим чини велика неправда салашким становницима, који су све скоро сами Срби, већина скупштинска одобравала је истина тај говор, али кад је дошло до гласања, усвојила је предлог магистрата, те је и тим показала, како је тесногруда и неправедна у свима оним стварима, које се Срба тичу.

У овој скупштини прочитане су захвалнице бивших министара, нових почасних грађана наше вароши, а уједно је већина скупштинска решила, да ново министарство поздрави и у напред му своје поверење изјави. Већина наших „варошких отаца" баш доследно тера своју високу политику, не обзире се ни мало на то, што тиме вређа осећаје већине становништва ове вароши; они као мисле, сад смо ми у власти, па можемо чинити, што хоћемо. Да тако држање већине скупштинске не може бити од користи овој вароши, то је лако увидети.

Било је у овој скупштини на дневном реду још разних других мање важних предмета, који су решени већином по предлогу магистрата. Само нам је дужност при завршетку овог извештаја нагласити то, да су Мађари, Немци и Чивути скоро сви у потпуном броју на скупштину дошли, док су од Срба само шесторица присутни били, те онда није чудо, што је њихова већина према нама могла тако безобзирна бити. Кад треба бирати варошке представнике, онда се непозвани отимају о та места и не допуштају, да буду изабрани они, који би и по вољи и по спреми својој могли правим и истинитим интересима ове вароши послужити; а кад се треба наћи на мегдану, онда се ти тако изабрани представници и не показују, да су живи.

Политички преглед.

— **Угароки сабор.** Заступнички дом угарског сабора је у својој седници од 25. јануара (6. фебр.) о. м. претресао *домобрански прорачун*. Против прорачуна говорио је у генералној дебати крајњи левичар *Лакатош;* говорили су за тим још Е. *Тот* и *Мадарас*, па је онда председник закључио дебату, пошто се нико више није јавио за реч. Министар *Фејервари* је онда у завршној речи одговорио на некоје примедбе својих предговорника. После Фејерваријева говора опозиција је силом хтела, да Стеван Нађ говори, али председник Силађи ни пошто не хтеде то да допусти велећи, да је он дебату закључио. Уједно је опоменуо посланике да се у почетку седнице не разговарају тако гласно, па неће пречути оно, што председник говори. Барона Андреанског, који је накнадно устао да сведочи, да се Нађ за времена јавио за реч, Силађи је оштро упутио на ред. Код тачке „војска" *Тали* је замерио, што и некатоличким војницима заповедају да клече. На то се између министра Фејерварија и Тали-а изврзао читав дијалог око ове ствари. Заст. *Иљеш* је предложио, да се пређашњим хонведима повиси потпора од 300.000 фор. на 400.000 фор. Тај предлог је усвојио и министар председник *Банфи*. Пошто је сабор усвојио тај предлог, закључена је дебата.

— **Изјава саских заступника на угарском сабору.** Саски заступници на угарском сабору дали су изјаву у „Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt"-у, у којој изјави веле, да не иступају из владине странке, јер је ново министарство остало при програму прошлог министарства, а не иступају поглавито с тога, што је министар председник Банфи изјавио, да ће респектовати народносни закон од 1868. године.

— **Моравски сабор** је једногласно примио предлог заступника дра *Вебера*, да се и други земаљски језик уведе у реалним школама као обавезан предмет. Ово је врло велики успех моравских Чеха, јер ће се тиме чешком језику дати исто право, које у Моравској ужива немачки језик. Немцима није то, истина, право, али оно, што је морало бити, догодило се а то је знак, да Чеси неуморно раде и да успевају у својим оправданим тежњама.

— **Енглеска.** Енглески парламенат је отворен у уторак, 24. јануара (5. фебр.) о. г. престолном беседом, у којој је, као обично, наглашен добар одношај са свима страним државама. У престолној беседи се поред неких унутрашњих питања спомиње и јерменско питање и рат између Кине и Јапана. Онамад је била у парламенту адреска дебата, у којој је лорд Розбери изјавио у погледу Јерменске, да је Енглеска у споразуму са Русијом, Француском, и Италијом изаслала комисију, да испита истину, и ако би се обистинила она насиља, јерменским хришћанима ваља указати највећу наклоност. У погледу *горњег дома* енглеског рекао је Розбери, да влада остаје при својем мишљењу, да је садашње стање опасно. Пре него што би предложила, да се укине горњи дом, влада држи за потребно да се реше још неки законски предлози. Сер Виљем *Харкур* је изразио тугу за пок. царем руским Александром III. и истакао његове заслуге за одржање мира. Од опозиције је говорио *Балфур*, тврдећи, да влада не мисли извести ни један свој предлог. Балфур је рекао, да ће један угледан члан опозиције поднети амандман на адресу.

— **Рат између Кине и Јапана.** Притешњени од Јапанаца Кинези били су послали поклисаре јапанској влади у Хирошиму да преговарају о миру. Јапански министар-председник гроф *Ито* био их је примио, али на брзо и отпустио, јер се уверио, да Кинези само хоће да употребе ујдурму, како би се лакше извукли из шкрипца. Јапанци као непосредни суседи кинески добро их познају, те неће дотле да се погађају с Кинезима, док их са свим не понизе. Изгледа, да су Јапанци поцрпели искуство из енглеско-француске експедиције 1858. и 1859. год., када су глупави и троми Кинези вукли за нос мудре и веште дипломате са Темзе и Сене; Јапанци познају врло добро вероломство кинеско, које не респектује међународна права и прекрши уговорени мир, пре него што овај и ступи у живот. Енглези и Французи су у јунију 1858. после заузећа Тјен-Чина приморали кинескег цара да склопи мир, који би се за годину дана имао ратификирати у Пекингу. Место да се тај услов примио, дочекаше кинеске Таку-тврђаве енглеске ратне бродове куглама из топова, и Кинези успеју, те осујете покушај Енглеза, да продру реком Пеј-хо до Пекинга. Савезници су морали да се лате друге експедиције, коју је водио француски генерал Кузен де Монтобан и која се завршила освојењем Пекинга. И за време те друге експедиције покушали су Кинези по ново, да разним ујдурмама зауставе војничке операције.

Кад је освојен Тјен-Чин, дођоше у савезнички табор кинески поклисари па се пожурише, да све услове савезничке приме. Но наскоро се показало, да ти поклисари немају никаквих пуномоћија. Ту методу су Кинези и сада хтели да употребе према Јапанцима. Савезници су онда захтевали, да војска њихова уђе у Пекинг, на што су Кинези предложили, да посланици енглески и француски уз почасну стражу од 1000 момака отиду у престоницу „небеског царства". Савезници приме тај услов, и један део енглеских и француских официра буде послат у Пекинг, да се договори са кинеским властима о смештању војске. Али те официре Кинези побију а кинеска војска у исти мах опколи савезнички табор, но савезници потисну Кинезе и Монтобан се брзо и непрестано се борећи крене на Пекинг. Кинези су били још и сада тако безочни, да су захтевали, да се савезничка војска врати у Тјен-Чин, али ови на то одговоре заузећем летње палате кинеског цара и уласком у Пекинг, где је 25. октобра 1859. потписан мир. Јапанци, као што видимо, не дају се тако вући за нос као Енглеска и Француска, па је с тога са свим оправдано, што дају шах сваком лукавом потезу кинеских мандарина, који су на бојном пољу кукавице, те преваром хоће да накрме оно, што су на мегдану изгубили.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 27. јануара 1895.

— † **Љубомир П. Ненадовић.** Ми смо у претпрошломе броју донели опширни опис и оцену живота и рада незаборављеног Љубе Ненадовића. А овде хоћемо да изнесемо две околности, које Љубу необично карактеришу као — *човека.*

Ми смо већ рекли у претпрошломе броју да се Љуба за другог црногорско-турског рата бавио у Црној Гори у пратњи кнеза Николе. У оно доба поникла су његова чувена писма о Црној Гори. Кад је Љуба полазио из Црне Горе, кнез Никола хтео му је да да ма какав знак свог видљивог признања. Али Љуба није хтео ништа да прими. Орден Данилов другог степена имао је већ, сад су хтели да му даду први степен, али Љуба није хтео да прими, јер је он био бескорисни оданик Црне Горе. „Из Црне Горе овом приликом не ћу ништа да понесем, па ни — орден" — говораше тада Љуба.

Приликом топчидерске катастрофе 1868. г. Љуба је претрпео тежак удар. Његова три брата стрељани су због тога, што су били помешани у убијство кнеза Михајла. Један рођени (Светозар) и два брата од стрица (Младен и Сима). Љуба је био невин као какво новорођено невинашце, али така рана ипак љуто тишти, а како је тек морало бити нежној природи Љубиној?! Но после смрти братовљеве наступила је за Љубу — дужност; он напусти државну службу, и прихвати се петоро сирочади свог брата, да их изведе на пут. Данас су ти његови синовци заслугом Љубиком, честити и угледни људи. И такав човек никад није роптао на своју судбу. „Ако желите за мене чути, ја сам хвала Богу — болестан!" — тако пише Љуба 1870. год. из Немачке, кад је болестан лежао у Визбадену.

Такав је Љуба био као човек: увек племенит и узвишен карактер.

— **50.000 фор. за издавање на хипотеку.** У фондовима при срп. вел. гимназији новосадској има око 50.000 фор. готова новца за издавање на хипотеку по 7% годишњег интереса. Молбенице ради зајма с нужним документима ваља слати: „Високославном Патронату срп. вел гимназије у Нови Сад".

— **Избор бележника.** Пишу нам из *Доњег Ковиља*, да је тамо на место досадашњег бележника г. Емила Ковачевића, који је стављен у мир, изабран за бележника г. *Милан Вујић.*

— **Опомена Шајкашима.** Судећи по свима предзнацима, на пролеће ће вода у Дунаву и Тиси бити врло велика, па је с тога опасност, да се може излити у шајкашке ритове. С тога Шајкаши за времена треба да учине све што могу, како би се опасност од поплаве отклонила.

— **Упражњено место о шт. лекара.** Као што смо у прошлом броју јавили, упражњено је место општинског лекара у *Кревији.* Накнадно нам јављају отуда, да лекар може држати и ручну апотеку, јер у месту нема апотеке, те би лекар и отуда могао имати лепа прихода. Избор ће бити 6. (18.) фебруара, а молбенице ваља упутити *до 4. (16) фебруара о. г.* надсолгабирову Јосифу *Форишу у Анталфалву* (Ковачицу). Срби лекари, компетујте на ово место!

— **Панчевачка срп. занатлијска и просветна задруга** у *Панчеву* приређује у суботу 28. јан. (9. феб.) 1895. у просторијама И. М. Вајфертове пиваре своју прву редовну забаву са игранком у корист своме фонду. Распоред: 1. „Устај роде“ мушки хор од Ив. пл. Зајца. 2. Говори М. Палић, друштвени тајник. 3. „Лаку ноћ“ осморопев од М. Топаловића. 4. „Српска мајка“ балада од М. Поповића, декламује гђца Јел. Ђурђева. 5. „Шта ће нам овај мир“ бас соло уз пратњу збора и хармонијума од В. Хорејшека. 6. „Хај“ мушки хор од Д. Јенка.

— „**Братство**“ дружина београдских богослова приређује у славу 25-годишњице свога гостанка уз пријатељско суделовање „*Слоге*“ дружине карловачких богослова, певачког хора св. Савске вечерње школе, г.г. *Јанка Веселиновића* књижевника, *Јове Пантелића* философа и црквеног певачког друштва „*Корнелије Станковић*“, које стоји под покровитељством Њег. Високопр. Г. Митрополит Михаила на дан 30. јан. 1895. у просторијама „грађанске касине“ велики концерат са игранком у корист своје касе и фонда сиромашних богослова.

Новости са стране.

— **Загонетно убиство у Бечу.** Цео Беч је узрујан због загонетног, сензационог убиства адвоката дра Исидора Хермана *Ротцигла*, који је недавно, као што јависмо, нађен убијен у свом стану. Полиција бечка грозничаво ради, да изнађе убицу, али до сада јој труд не беше награђен успехом, јер истина да је полиција затворила солицитатора Ајхингера, који беше у служби код Ротцигла, али до сада се није могло јасно доказати, да је он извршио убиство. Његов стан је претресен, кошуље и хаљине му прегледане и кемијски анализоване, али не могаше се наћи на њима ни најмања мрља крви, а није могуће, да убица Ротциглов није попрскан крву из оних страшних рана, што су на убијеноме. Једино, што полиција мисли да терети Ајхингера, јесте, што су врата од предсобља нађена с поља затворена, а кључ за Дозеову браву, што је налази на вратима, налази се само у убијеног адвоката (а тај је нађен код њега), у колеге убијеног Ротцигла, дра Тајмера, и у Ајхингера. Дупликат од тих кључева није се могао добити, јер су т. з. Вертхајмови. Осим тога сумњају на њега с тога, што су нашли код њега доста новаца, а зна се да је био у оскудним околностима, као и то, што је Ајхингер признао, да је учинио две проневере код свог шефа. Међу тим јавно мњење држи да Ајхингер није убица, јер је ону ноћ био са својом женом у орфеуму у кругу угледних и честитих људи. За ову претпоставку говори и пређашњи живот Ајхингеров. Он је био обрлајтнант у једном хусарском пуку у Пшемислу, где је веома заволио ћер неког Јевреј̂ина Рабиновића. Ајхингер беше католик, али је хтео да пређе за љубав девојчину у јеврејску веру, но то његова породица никако није хтела да допусти. Рабиновић опет никако није хтео да пристане на такав брак и понуди Ајхингеру новаца, да се даде преместити из Пшемисла. Ајхингер на то квитира на официрској шаржи, пређе у јевр. веру, одведе у потаји лепу Јеврејку, и настани се с њом у Бечу, где су задовољно живели. Опште је мишљење, да човек са тако племенитим осећајима није могао извршити онако грозно дело. Таст Ајхингеров, Рабиновић, дошао је у Беч, да посредује код полиције, да му пусте зета и ћер, коју су такође затворили. Породица убијенога адвоката Ротцигла обећала је 500 фор. награде ономе, ко пронађе правога убицу.

— **Осуђен посланик.** У Будимпешти је ономад довршена интересантна парница, коју је имао заступник на угарском сабору и мађарски публициста *Корнелије Абрањи млађи*. Абрањи је као уредник „Пешти Напло“-а дошао до неких дискретних списа из министарства пољопривреде, те их штампао у свом листу, што је у оно доба начинило велику сензацију. Министарство је пријавило читаву ствар државном одветништву, које изради, те суд одреди преметачину у уредништву „Пешти Наплова“, не би ли се дошло до рукописа, по коме би се могао пронаћи онај, који је поверљиве ствари из министарства саопштио Абрањију. Али Абрањи не хтеде допустити, да истражни судија премеће по уредништву и претио је, да ће пуцати из револвера, ако се силом хоће да премеће. Истражни судија је на то отишао, а против Абрањија је подигнута тужба због *насиља против власти*; против чиновника у министарству пољопривреде, Осолија, подигнута је тужба због злоупотребе а против сарадника „Пешти Наплова“, Барне и Брауна, због подмићивања. Ономад је у тој ствари изречена пресуда и Корнелије Абрањи је осуђен на *8 месеци тамнице и три године губитка звања*. Осоли је осуђен на шест месеци тамнице и три године губитка звања, а против Брауна и Барне је поступак обустављен. Абрањи је био члан Апоњијеве странке, и он је одмах упутио писмо председнику клуба исте странке питајући га, да ли га и после ове пресуде сматрају за достојна, да има места међу поштеним политичарима те странке. Одговорено му је, да је странка мишљења, да он (Абрањи) није изгубио ни своје лично поштење, ни политички карактер.

НОВИЈЕ.

ЧАКАТУРН, 26. јануара. Министар просвете *Јулије Влашић* изабран је са 1280 гласова за посланика против кандидата мађ. католичке странке дра Фрање *Мајора*, који је добио 1200 гласова.

БЕЧ, 26. јануара. Ајхингер је признао, да је убио адвоката Ротцигла.

ПЕТРОГРАД, 26. јануара. Кнез црногорски Никола I. доћиће амо у посету по нарочитом позиву цара Николаја.

Трговина.

НОВИ САД, 27. јан. (8. фебр.) т. г. (Извештај семенарске радње Воина Јовановића).

Хрђав пут и време задржавају странце код куће те је наша пијаца у дремежу. Довоз тако рећи никакав. Цене се не мењају.

Шеница, најбоље каквоће 6 фор. 20 н. средња 6 ф. 10 н. Наполица се не виђа. Кукурузу најбољи 5 ф. 80—85 н. Средњи 5 ф. 70—75 н. Зоб 5 ф. 80—90 н. Јечам се не довози. Пасуљ се такове не виђа на нашој пијаци. Бели 8 ф. жути 7 ф.

Недељни извештај
Мењачнице Централног Кредитног Завода
У НОВОМЕ САДУ

Течај ефеката и валута 1. феб. (20.) јан. 1895.

Категорије:	Новац ф. а. вр.	Роба ф. а. вр.
А. Државни дуг:		
Угарска рента у злату — — —	124.75	125.75
„ „ „ крунама — — —	99. -	99.50
Аустр. рента у злату — — —	125.50	126.—
„ „ „ крунама — — —	100.50	101.—
Угарске премијен срећке по ф. 100	162.—	162.50
Државне срећке од г. 1854 К. В. ф. 250	150.50	151.50
„ „ „ „ 1860 а. вр. ф. 500	157.—	157.50
„ „ „ „ 1860 „ „ „ 100	162.50	164.—
„ „ „ „ 1864 „ „ „ 100	199.—	200.—
Б. Заложнице:		
Срећке аустр. Боденкред. Завод г. 1880	117.50	118.50
„ угар. хипотекен банке 4%	128.—	129.—
В. Разне срећке:		
Срећке Потиско-сегединске — — —	146.—	147. —
„ Бечке комуналне — — —	177.—	178.-
„ Српске по 100 динара — —	41.50	42.50
„ Пештанске „Базилике“ — —	8.25	8.75
„ Аустр. кредитног завода —	197.—	199.—
„ Кнеза Clary-а — — — —	58.25	58.50
„ Будимске — — — — —	62.—	64.—
„ Кнеза Pállfy-а — — — —	59.—	60.—
„ Угарског црвеног крста — —	11.50	12.—
„ Аустр. „ „ — —	18.-	18.50
„ Талијан. „ „ — —	12.50	13.—
„ Кнеза Salm-а — — — —	69.75	70.25
„ „Доброг Срца“ — — — —	3.10	3.40
Г. Валуте:		
Дукати нови — — — — — — —	5.84	5.89
„ стари — — — — — — —	5.78	5.83
Велики дукати — — — — — — —	25.05	25.25
20 франака и фор. 8 у злату — —	9.84	9.88
Рубље у паниру — — — — —	1.33	1.33

Мењачница „Центр. кредитног завода у Нов. Саду купује и продаје срећке и папире од вредности. Исплаћује купоне без одбитка. Продаје промесе за свако жребање најкулатније. Продаје срећке на оброчну отплату, по најумеренијем постотку. Издаје зајмове на срећке, папире од вредности, сребро, злато и драгоцености. Прима срећке и папире од вредности на чување и руковање

Јавна захвала.

О тужној свечаности наше никад не прежаљене, љубљене и предобре матере, односно свекрве удове

СОФИЈЕ ПОПОВИЋ,

многи положише красне венце на мртвачки одар наше миле покојнице, и ми примисмо многобројне усмене и писмене изјаве саучешћа од сродника, пријатеља и познаника.

Пошто не можемо посебице одговарати, овим путем најсрдачније захваљујемо свима и свакоме, који се нас у нашој неизмерној тузи сетише, како на положеним венцима, тако и на речима од утехе, које као благи мелем падоше на наша ојађена срца, и тиме нашу већу жалост у неколико ублажише.

У Темишвару 28. јан. 6. фебр. 1895.

Др. Велизар Поповић,
министарски вицесекретар са супругом.

Огласи.

ФАКТОР

у штампарској струци потпуно искусан (Србин 32 г. стар, ожењен) изучен штампар, који више година у једној дијецезалној штампарији као **деловођа** самостално послује, хтео би као такав у једној већој српској штампарији у бившој **Војводини** примљен бити.

Ближа условија код адм. овога листа.

1—3

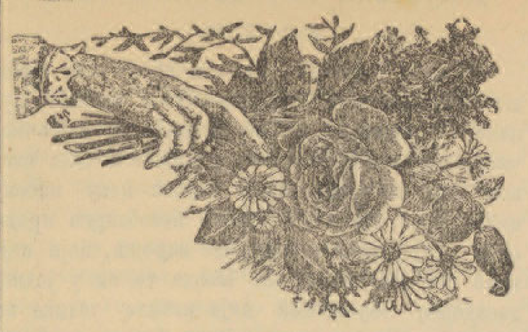

Готов је наш

„ВРТАРСКИ ГЛАСНИК“

ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК

семења, биља, воћака, дрвећа, шибља, ружа, цвећа, расада, разног вртарског прибора и справа, плетива од цвећа и т. д. за 1895. шаље се бадава поштом свакоме на захтевање. —

Важна примедба: Молимо да се сравне прво наше цене у семења и биља са ценама осталих наших и страних семенарница и вртарница пак ће се свако уверити, да су наше цене делеко јевтинијег стављене.

У Новом Саду.

С поштовањем

Борјановић и Комп.
семенарница, вртарница и цветавница.

(Локал на главној пијаци бр. 17. у кући Браће М. Поповића, а вртарница у св Николајевској порти).

ЈАВЉАМО ПОШТОВАНИМ ПОТРОШАЧИМА

плина (гаса) да производимо

КАО И ДО САДА ТАКО И ОД САДА

АУЕРОВУ ГАСНУ СВЕТЛОСТ

и продајемо мрежице за гасне лампе.

2—3 **Творница плина у Н. Саду.**

ЗАВРШНИ РАЧУН И БИЛАНЦИЈА
БАЧКО ПОТИСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ У СТ. БЕЧЕЈУ
ЗА ГОДИНУ 1894.
СА ИЗВЕШТАЈЕМ НАДЗОРНОГ ОДБОРА.

АКТИВНО СТАЊЕ	фор.	н.	фор.	н.
Неуплаћена деонична главнина			12615	—
Намештај (инвент.) 31 Дец. 1894	540	—		
Одпис — — — — —	40	—	500	—
Вредност куће по књизи —			11383	—
Потраживање код мађ. земаљске сред. штедионице —			7	—
Потраживање код б. пешт. сједињене штедионице — —			79	—
Потраживање код мађ. банке за привреду и трговину —			1212	40
Потраживање код филиале аустро-мађ. банке у Суботици			408	92
Интабуловани зајмови — —			108140	37
Потраживање код мађ. меничне банке — — — — —			4605	—
Зајмови на менице — — —			475867	60
Готовог новца (остат. благајне)			6382	93
Потраживање код Лацко и П.			9450	—
Зајмови на државне папире			1319	—
Губитак — — — — —			6663	—
			638633	22

ПАСИВНО СТАЊЕ	фор.	н.	фор.	н.
Деонична главнина, 500 деоница à 100 ф. номинална вред.			50000	—
Дуг код мађ. опште штедионе			5	—
Порез кр. ерару на камате од улога — — — — —			1208	66
Дуг код разних веритеља, conto pro diverse — — — —			359	45
Неподигнути делимак 1889. г.	13	—		
„ „ 1890. „	9	30		
„ „ 1891. „	9	80		
„ „ 1892. „	11	—		
„ „ 1893. „	256	45	299	55
Улози са капитализираном каматом — — — — — —			513170	45
Биљеге кр. ерару — — —			4	11
Дуг у реесконтованим меницама			73595	—
			638633	22

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

ГУБИТЦИ	фор.	н.	фор.	н.
Код шест веритеља: Због проневере и кроз упис у књиге фингираних позиција скривене малверзације бившег главног управитеља Милана Поповића млађег услед закључка управе				
Одписује се				
Код Шлезингера и друга у Б. Пешти — — — —	18250			
Код опште мађ. штедионе —	8900			
У интабулираном зајму —	2500			
Код тителске штедионице —	5000			
Код т. бечејске нар штедион.	9000			
Мањак у готовом новцу —	11227	50	54877	50
Исплаћен еквивалент на кућу			—	96
„ биљеге на купоне			19	—
„ камарална пристојба			44	22
„ порез прихода за год. 1894. — —			1399	84
Одпис вредности у инвентару год. 1894 — — — —			40	—
Изплаћен порез на путове —			122	96
Regie-conto, канцеларијски издатци — — — — —			1561	09
Исплаћене и капитализоване камате на улоге са порезом			26244	15
Плате званичника и слуге —			3576	—
Исплаћене камате на реесконтоване менице — —			4960	72
По штатуту камата на резервни фонд — — — —			1807	56
			94654	—

ДОБИТЦИ	фор.	н.	фор.	н.
Резервни фонд за одпис овог фонда за подкриће свота, које је покојни Милан Поповић бивши главни управитељ проневерио и које су у овом рачуну назначене —			43519	60
Уплаћене пристојбе за препис акција — — — — —			8	16
Разне камате — — — —			228	62
Уплаћене камате на интаб. зајмове — — — — —			7723	49
Уплаћене камате на менице и dlisconto — — — — —			36424	24
Уплаћене камате на зајмове на државне папире — —			86	89
Губитак p saldo — — —			6693	
			94654	

У Ст. Бечеју 1894. год. 31. децембра.

Тома Михајловић с. р. подуправитељ. — **Ђока Богдановић** с. р. привр. књиговођа. — **Паја Петковић** с. р. привр. благајник.

Извештај надзорног одбора:

Ову биланцију односно овај завршни рачун прегледали смо, са главним и побочним књигама сравнили и у реду пронашли.

У Ст. Бечеју 1895. Februara 2-ог.

Светозар Соколовић с. р. члан надзорног одбора. — **Стеван Жекић** с. р. члан надзорног одбора. — **Стеван Завишић** с. р. члан надзорног одбора.

Власник и издавалац: Дружина Браника. — Одговорни уредник Никола Јоксимовић. — Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.